

ہاشم شاہ رحمۃ اللہ

ہاشم شاہ رحمۃ اللہ 1166ھ مطابق 1752ء میں تحصیل اجنالا ضلع امرتسر دے اک پنڈ جگد یوگلاں وچ حاجی محمد شریف دے گھر پیدا ہوئے۔ روایت اے اے پئی آپ دے والد نے کئی جج کیجے سن۔ ہاشم شاہ رحمۃ اللہ ذہلی تعلیم اپنے والد کولوں حاصل کیتی۔ پنڈراں 15 ورہیاں دی عمر وچ یتیم ہو گئے۔ اوس ویلے تیکر اوو کئی زبانوں تے علوم سکھ چکے سن۔ آپ نے طب تے علم نجوم وچ وی مہارت حاصل کیتی۔ ریل تے نجوم امر اللہ بنالوی کولوں سکھیا تے طب دی تعلیم اپنے والد تے چاچے کولوں حاصل کیتی۔ روحانی تعلیم واسطے آپ نے پیر بخت جمال نوں مرشد بنایا۔ آپ معرفت دے اچے درجے اُتے فائز سن۔ درویشی تے فقیری سبھا وچ کٹ کٹ کے بھری ہوئی سی۔

آپ دی شہرت پنہار لبہ رنجیت سنگھ دے دربار تک اپڑی۔ اوس نے آپ دی بڑی آدر بھاء کیتی تے سیالکوٹ دے علاقہ تھر پال وچ اک جاگیر دتی۔ ہاشم شاہ رحمۃ اللہ ہوریں جگد یوتوں ہجرت کر کے تھر پال آ گئے تے اتھھے ای 1821ء نوں رب نوں پیار ہو گئے ہاشم شاہ رحمۃ اللہ نے اک بھرنویں مٹلی، ادبی، علمی تے صوفیانہ حیاتی گزاری اے۔ آپ نے پنجابی فارسی عربی تے ہندی وچ شاندار تخلیقی ورثہ چھڈیا اے۔ پنجابی زبان وچ سستی پٹوں، ہیرا پنجا، سوئی مینوال، شیریں فرہاد، قصہ محمود شاہ غزنوی، دوہڑے، ڈیوڑھے، لیلی مجنوں تے سی حرفی لکھی اے۔ آپ نوں شہرت قصہ سستی پٹوں پاروں حاصل ہوئی۔ ایس قصے وچ فطری سوز، درد تے پیڑ دا بھرواں بیان اے۔ ایس توں اڈ مرتع نگاری، منظر نگاری، کردار نگاری تے جذبات نگاری دے اعلیٰ نمونے موجود نیں۔ ایس قصے وچ زبان تے بیان، فکری بصیرت تے فنی عظمت موجود اے، نالے پنجاب وایاں وے والاں دیاں دھڑکنناں نیں۔

دوہڑے

بکھے شاہ سکندر دار آتے جام گیا کت جم دا،
تھوکن دیو جیہناں دی تیغوں آتے دھول پیا نت کم دا
دھونڈیاں خاک تہاں نہیں لہدی ایہہ جگت بُرا گھر غم دا
ہاتھم جان غنیمت دم نوں بھلا کیہ بھروسا دم دا

☆☆☆

اے تھوڑے نہ وگدیاں مڈیاں نہیں اے کے طور لوکاں،
اے دل کپڑ دلیری دل دی کر سوچ وچار نہ کاں
زل بل بہن ہمیش نہ رہندا آتے کیوں بت رہگ جدائی
ہاتھم فتح آسان جہاں نوں جیہناں ہمت یار بھھائی

☆☆☆

اک بہہ کول خوشامد کردے پر غرضی ہوں کینے
اک بے پرواہ نہ پاس کھڑوون پر ہوں یار گھنے
کوئجاں وانگ ہزار کوہاں تے اوہناں شوق دکھو دکھ سینے
ہاتھم ساجن کول ہمیشہ بھانویں وچھڑے ہوں مینے

☆☆☆

بے بنیاد کریں بنیاداں توں کھول عقل دی طاقی
جس دن خرچ لہیں گا سارے ایہہ خرچی رہگ نہ باقی
سو سمایاں کریں کھڑ فوجاں آتے ذرا نہ رہیں عاقی
ہاتھم سمجھ بہود پیارے توں خاکی ہیں بن خاکی